

Проф. д-р Гордан Калајџиев¹

ПРОЦЕСНИ И УСТАВНО-ПРАВНИ ПРОБЛЕМИ НА ДОКАЖУВАЊЕТО НА ПРЕДИКАТИВНОТО ДЕЛО КАЈ ПЕРЕЊЕТО ПАРИ²

2.15 Правно мислење

УДК 343.9.024:336.7]:343.13(497.7)
УДК 343.154:[343.982.323:577.212(497.5)

1. Пресумпцијата на невиност и стандардите за докажување во казнената постапка

Пресумпцијата на невиност е уставно начело (чл. 13 ст. 1 од Уставот) при што содржината на ставот 1, член 2 од ЗКП е идентичен со уставната одредба. Пресумпцијата на невиност е важна гаранција содржана во сите важни меѓународните документи за основните човекови права и слободи: Универзалната декларација за човековите права (чл. 11 ст. 1); Меѓународниот пакт за граѓански и политички права (чл. 14 ст. 2) и ЕКЧП (чл. 6 ст. 2).

Во теоријата и практиката постои вистинска збрка околу смислата и правните последици од пресумпцијата на невиност и посебните, повисоки стандарди на докажување во казнената постапка, кои поаѓаат од тезата дека погрешните осуди на невини лица се полоши или барем понеприфатливи од погрешните ослободувања виновни сторители. Реториката на модерното казнено право ѝ дава приоритет на заштитата на фактички невините од погрешна осуда пред осудата на фактички виновниот, но дури и на реторичко ниво, никој не гарантира дека нема да се случат грешки. Затоа, во казнената постапка бараме компромис помеѓу ефикасните процедури што овозможуваат осуда на сторителите со едновременно сведување на ризикот од осуда на невините на едно прифатливо рамниште.

¹ Редовен професор, Правен факултет „Јустинијан Први“ – Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје“, gordankalajdziev@yahoo.com.

² Ова правно мислење е изготвено како основ на Иницијативата за оспорување на уставноста на чл. 273 ст. 10 и 11 од Кривичниот законик со чл. 13 и чл. 98 од Уставот на Република Северна Македонија во смисла на чл. 110 и чл. 112 од Уставот, поднесена од Адвокатската канцеларија Анастасови во Скопје.

Заштитата на невиниот од осуда не е единствената грижа. Целта на современата казнена е да се намали ризикот од осуда на невиниот, но истовремено сосема сме свесни дека јавниот интерес нема да биде задоволен ако развиваме единствено правила што ја попречуваат ефикасната примена на законот.

Клучна теоретска гаранција што обвинетите ја уживаат според меѓународните инструменти за човековите права и уставот е пресумпцијата на невиност. Ваквата пресумпција обично наоѓа израз во принципот дека вината мора да се докаже надвор од какво и да е разумно сомневање. Постојат два основни аспекта на ваквото правило, а тоа е барањето за релативно висок стандард на докажување, од една страна, и ставањето на товарот на докажување врз обвинителството, од друга страна. Стандардот за кој станува збор настојува да направи компромис помеѓу двете спротивставени цели: виновниот да се осуди, а невиниот да се ослободи, едновременно изразувајќи предимство за погрешните ослободувања пред погрешните осуди.

Негувајќи ја грижата за можните грешки и злоупотреби, моделот на правична постапка свесно ја отфрла желбата за колку што е можно поголема експедитивност. Ако цел на постапката е да се примени казненото право со тоа што ќе се осудат виновните за кривично дело, исто толку, ако не и повеќе, целта на постапката е оние што се невини да се заштитат не само од неосновани осуди, туку и од неоснован прогон. Освен што му придава големо значење на минимизирањето на грешките, моделот на правична постапка поддржува и други вредности што понекогаш значително влијаат врз востановувањето на процесните правила и стандарди. Меѓу овие, значаен е приматот на секој поединец и на комплементарната потреба од ограничување на овластувањата на државните органи. Потребни се институционализирани контролни механизми за да се спречи државните службеници да ги злоупотребат овластувања. Пресумпцијата на невиност се смета за една ваква контрола, со оглед на тоа што товарот на докажување на вината го префрла врз државата. Тоа што процедуралните гаранции ќе ја намалат ефикасноста на системот е цената што вреди да се плати за да се заштитат индивидуалните права и слободи.

Иако пресумпцијата на невиност на прв поглед сугерира поинаку, кон обвинетиот не постапуваме како кон некој што е навистина *невин*, туку како спрема *осомничен*. Токму идејата за сериозни и основани сомневања е здравата основа врз која почиваат гаранциите

на постапката. Во постапката, имено, имаме востановено повеќе стандарди како степени на основаност на сомневањата спрема обвинетиот, како еден вид пречки што допуштаат спрема него да се поведе и натаму да се води казнена постапка само ако тоа е разумно оправдано со оглед на основаноста на доказите против него. Имено, не е важно само на крајот на постапката да се ослободи оној што е невин, туку со арбитрарноста се бориме од самиот почеток на постапката. Идејата за минимизирање на грешките и злоупотребите се константна грижа проткаена низ целата постапка. Посебни стандарди на докажаност бараме и за секое посебно дејство или мерка со кои се ограничуваат правата на обвинетиот или на други лица, на пример, кај претресите, прислушувањето и тајното следење и сл.

Тоа нè упатува на фактот дека идејата на пресумпција на невиност и со неа поврзаната доктрина на *in dubio pro reo* е значајна гаранција низ целата постапка, а не само на крајот на постапката. Гледано така, доктрината *in dubio pro reo* и стандардот „надвор од разумно сомневање“ (*beyond reasonable doubt*) не се синоними, иако во литературата најчесто се третираат така. Овој стандард е само еден од стандардите – највисок стандард што го бараме за осудителна пресуда. Но во текот на постапката ние имаме поставено една низа други (пониски) стандарди што треба да гарантираат заштита од неоснован прогон во пораните фази на постапката, или како пречки за некои посебно тешки мерки или дејства спрема обвинетите.³

Пресумпцијата на невиност на обвинетиот содржи две правила. Првото се однесува на товарот на докажувањето, па следствено, обвинетиот, во принцип, не е правно должен да ја изнесува својата одбрана, ниту да ја докажува (чл. 206 ст. 2 од ЗКП), со што, всушност, се штити правниот и моралниот интегритет на обвинетиот. Пресумпцијата на невиност, всушност, раѓа обврска за овластениот тужител врз кого паѓа товарот да ја докаже вината надвор од разумно сомневање. Второто правило се однесува на стандардот на докажување и на распределбата на ризикот на недокажаноста на фактите поврзани за кривичното дело и вината, така што судот на расправата мора да донесе ослободителна пресуда – не само кога е целосно уверен во невиноста на обвинетиот, туку и кога не е целосно уверен во неговата вина, а ниту во неговата невиност. Во контекст на второво правило, ЗКП бара донесување пресуда со која обвинетиот се ослободува од обвинението, меѓу другото, и

³ Види: Г. Калајчиев, *In dubio pro reo*, Зборник за проф. Светомир Шкариќ, Правен факултет – Скопје, 2023 г.

тогаш „ако јавниот обвинител или тужителот не докажал надвор од разумно сомневање дека обвинетиот го сторил делото“ (чл. 403 т. 3 од ЗКП).⁴

Надоврзувајќи се на пресумпцијата на невиност, како една од последиците на оваа пресумпција, ЗКП во членот 4 го устоличува правилото *In dubio pro reo*. За сомневањето во однос на постоењето или непостоењето на фактите што го чинат обележјето на кривичното дело или од кои зависи примената на некоја одредба од Кривичниот законик, судот ќе одлучи на начин што е поповолен за обвинетиот. Правилото се однесува на степенот на докажаност на фактите на пресудата. Имено, судот мора да биде целосно уверен во постоењето на фактите што го чинат обележјето на кривичното дело или од кои зависи примената на некоја друга одредба од казненото законодавство. Ако судот не успее да формира таков степен на убедување, должен е во недоумицата во која останал да постапи како да е докажано: (а) непостоење на наведените факти што одат на штета на обвинетиот и (б) постоење на наведените факти што нему му одат во полза.

Поаѓајќи од пресумпцијата на невиност и признавајќи ја несовершеноста на самата постапка, како и можните последици со зафаќање во човековите права, казнената постапка бара повисоки стандарди за докажување од оние што важат во парничната постапка. Имено, стандардот основано сомневање се смета за доволен за почеток на постапката (не и за осуда)!

Основано сомневање е степен на сомневање заснован врз прибавените докази што упатуваат на заклучок дека определено лице сторило кривично дело. Овој степен на веројатност се смета за доволен за почеток на кривичната постапка и за елиминирање на опасноста од арбитрарен прогон. Станува збор за степенот на веројатност и докажаност на сомневањата, што се бара за посериозни зафаќања во човековите права, како што се приведувањето (чл. 157 од ЗКП), притворот (чл. 164 од ЗКП) и сл. ЗКП користи и други слични степени на веројатност (сомнение), како на пример, „веројатност“ (чл. 80; чл. 186 ст. 2 ал. 2; чл. 202 ст. 2; чл. 226 ст. 1 од ЗКП и др.).

„Основаното сомневање“ дека некое лице сторило кривично дело е сложен поим. Во логичка смисла, тој означува определен степен на извесност во утврдувањето на постоењето на правно релевантните факти. Во правна смисла, пак, станува збор за стандард што на

⁴ Види: Г. Калајчиев, Г. Лажетик и др., Коментар на Законот за кривичната постапка, ОБСЕ, Скопје, 2018, стр. 30–32.

граѓаните ќе им гарантира дека психолошката оценка со која се доаѓа до тоа сознание ќе биде заснована врз објективни и проверливи критериуми. Квантифицирано ова би значело степен на извесност што може да се опише како повеќе од 50 %, односно веројатноста дека осомничениот го сторил делото да биде поголема од спротивната веројатност дека тој не го сторил делото што му се става на товар, но квалитативната разлика помеѓу овој степен на веројатност (сомнение) и понискиот степен на основи на сомневање е во постоењето конкретни докази врз кои се заснова ваквото сомневање.⁵

Фразата *основано сомневање* се смета за посебно важна и се бара за посериозните полициски овластувања, како и за формално започнување на истражната постапка. Тоа е повеќе од обично сомневање и постои кога фактите или околностите што им се познати на полициските службеници или на јавните обвинители и за кои тие имаат разумно веродостојни информации сами по себе се доволни за да оправдаат еден разумен човек да поверува дека од определено лице е сторено или дека ќе биде сторено кривично дело.

Може да се каже дека основаното сомневање постои тогаш кога е поверојатно дека осомничениот сторил определено кривично дело отколку дека не го сторил (повеќе од 50 % веројатност), или дека ќе се најдат определени предмети во случај на претрес. Сепак, ова се само ориентациони квантификации, бидејќи степенот на сомневање тешко може прецизно да се квантифицира.⁶

Степенот на убеденоста на јавниот обвинител за поднесување обвинение е утврден во членот 319 од ЗКП („доволно докази од кои може да очекува донесување осудителна пресуда“). Во овој став, законодавецот прави квалитативен скок и наместо за определен степен на сомневање, за првпат го користи терминот „очекува донесување осудителна пресуда“, што е повисок степен на убеденост на јавниот обвинител дека осомничениот ќе биде прогласен за виновен и ќе му биде изречена кривична санкција. Произлегува дека основаното сомневање дека осомничениот го сторил кривичното дело, кое постои како услов за започнување на истражната постапка, по прибирањето на доказите и преземањето на сите дејства што јавниот обвинител ќе ги оцени како потребни, преминува во убеденост на јавниот обвинител за крајниот исход од кривичната постапка. Терминот „очекува

⁵ Види: D. Крпач, *Kazneno procesno pravo, Prva knjiga: Institucije*, IV изменjeno i dopunjeno izdanje, Narodne Novine, Zagreb, 2010, стр. 63.

⁶ Види: Г. Калајчиев, Г. Лажетик и др., Коментар на Законот за кривичната постапка, ОБСЕ, Скопје, 2018, стр. 97.

донесување осудителна пресуда“ овде не е посебно дефиниран бидејќи станува збор за фактичко прашање и оценка што зависи од околностите на конкретниот случај, но убеденоста во осудителна пресуда треба да се доведе во корелација со убеденоста дека обвинителот ќе успее да ја докаже вината надвор од секако разумно сомневање (*beyond a reasonable doubt*).⁷

За степенот на убеденоста на судот за донесување осудителна пресуда говори членот 403 од ЗКП: Ослободителна пресуда судот ќе донесе секогаш кога ќе оцени дека обвинителството не успеало да ја докаже вината надвор од разумно сомневање.

2. Докажување на предикативното дело кај делото „Перење пари“

Кривичното дело „Перење пари и други приноси од казниво дело“ од членот 273 од КЗ, согласно нашето законодавство, претставува посебна инкриминација, но тоа е нераскинливо од предикативното кривично дело од кое потекнува криминалниот приход што се прикрива (пере), во смисла на тоа дека ако нема утврдено (докажано) такво друго претходно дело, не е исполнето законското битие на делото „Перење пари“. Предикативното дело мора да се утврди, односно да се докаже, иако сторителот за тоа дело не мора секогаш да биде и осуден – ако имало фактички или правни пречки за неговото гонење.

За докажувањето на претходното дело и за тоа дека парите се од кривично дело без посебна постапка кога за тоа постојат формални или правни пречки, ст. 10 на чл. 273 од КЗ предвидува понизок стандард, основано сомневање, а Јавното обвинителство како да го претпоставува како нешто ноторно!? Така, се бара т.н. претежност на докази дека конкретен сторител сторил конкретно кривично дело (стандард повисок од оној што го сугерира Варшавската конвенција).⁸

⁷ Член 319 *Поднесување на обвинителен акт (1) По завршување на истражната постапка кога јавниот обвинител ќе утврди дека постојат доволно докази од кои може да очекува донесување осудителна пресуда, го подготвува и поднесува обвинителниот акт до надлежниот суд.* Види: Г. Калајчиев, Г. Лажетик и др., Коментар на Законот за кривичната постапка, ОБСЕ, Скопје, стр. 686.

⁸ Види: Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime, and on the Financing of Terrorism, Council of Europe, 2005 (Варшавска конвенција).

Република Северна Македонија ги следи модерните трендови во меѓународните конвенции и предвидува, во случаи на неможност, предикативното дело да се гони и да се процесира поради процесни или правни пречки, делото да се утврдува (докажува) врз основа на фактичките околности на случајот, но важно мора да се докаже! Не е баш јасно што сакал законодавецот да постигне со ваквата формулација, со оглед на тоа што постоењето едно кривично дело секако „се утврдува врз основа на фактичките околности на случајот“. Не е сосема јасно, прво, дали предикативното дело само не мора да биде утврдено со пресуда за самото дело, туку поради пречките само како факт, а со ист степен на докажаност „надвор од разумно сомневање“, или, пак, понискиот степен на докажаност што се бара за тоа дали имотот е прибавен со такво кривично дело да биде докажано (утврдено) на степен на „основано сомневање“? Законодавецот овде како да поставил двоен услов, иако одредбата главно се толкува упростено во смисла на тоа дека предикативното дело треба да се докажува само на ниво на *основано сомневање*. Згора на ова, обвинителот неретко си дава слобода да не го докажува ниту ова, поаѓајќи од тоа дека тој степен на сомневање е решена работа со самото отворање на истрагата.⁹ Тоа значи дека делото не треба формално да се утврди со пресуда, но не значи дека воопшто не треба ни да се докажува. Напротив, тоа се „утврдува“, што ќе рече се докажува како релевантен факт врз основа на фактичките околности на случајот. Не е спорно дека за постоење перење пари мора прво да се докаже дека имотната корист настанала од предикативно кривично дело. И додека Варшавската конвенција, како што видовме, не бара да се утврди од кое дело точно настанал криминалниот приход, нашиот законодавец решил тоа да биде утврдено на ниво на основано сомневање. Имено, ст. 10 на чл. 273 од КЗ пропишува дека „основано сомневање“ се бара за тоа дека имотот е прибавен со кривично дело. Со оглед на тоа што

⁹ Меѓународните инструменти не само што не помагаат многу во толкувањето на одредбата, туку внесуваат дополнителни нејасности и контроверзии. На прв поглед, тие очигледно се на линија на олеснување на товарот на докажување за државата, а во интерес на ефикасен прогон за случаите на перење пари, сугерирајќи државите да овозможат казнување за перење пари без да мора секогаш да се докаже од кое кривично дело точно потекнува криминалниот принос, но мора да се докаже дека е од криминална активност! Види: Council of Europe Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime, and on the Financing of Terrorism, Council of Europe, 2005 (т.н. Варшавска конвенција). Ова, секако, е многу контроверзно, со оглед на тоа што е невозможно со сигурност да се утврди дека некој принос е криминален без да се утврди од кој криминал потекнува! Сакајќи да најде компромис во однос на тоа како ова проблематично барање на конвенцијата да се усогласи со принципите на домашното казнено право, законодавецот се обидел да се снајде со повикувањето на „основано сомневање“, и згрешил! Под процесни пречки, инаку, главно се наведуваат: застареност, амнестија и помилување, а под фактички: смрт или недостапност.

Кривичниот законик не дефинира што е тоа основано сомневање, упатени сме на значењето на термините од ЗКП.

Олеснувањето во однос на тоа криминалното потекло на парите да се докаже само на ниво на *основано сомнение* од ст. 10 на чл. 273 од КЗ е од **процесна природа** и не му е местото во КЗ, особено што закон со кој се уредува постапката пред судовите се носи со двотретинско мнозинство и е во спротивност со начелата на **пресумпција на невиност**, принципот *in dubio pro reo* и на **слободна оцена на доказите**.

Кривичниот законик и меѓународните конвенции значи поаѓаат од тоа дека **предикативното дело мора да се докаже** исто како и перењето пари. Впрочем, најсложениот проблем кај кривичното дело „Перење пари“ е утврдувањето на претходно стореното дело со кое е остварен криминалниот принос што е објект кај перењето пари, бидејќи без докажување на тоа дело не е остварено ниту законското битие на делото „Перење пари“.¹⁰ По правило, нашиот ЗКП бара делото да биде докажано „надвор од разумно сомневање“, што би значело дека нема никакво друго логично објаснување, освен заклучокот дека делото навистина е сторено од страна на лицето што е осомничено. Познато е дека кривично правно процесниот стандард за докажување надвор од разумно сомневање е прилично висок поради што нашиот законодавец – следејќи ја Варшавската конвенција – се решил да го „олесни“ докажувањето на кривичното дело „Перење пари“ преку воведување две посебни доказни правила (ст. 10 и 11 на чл. 273 од КЗ), инспирирани од меѓународните конвенции.¹¹

Зад оваа идеја за олеснување на докажувањето стои јасен криминално-политички интерес на меѓународната заедница за поефикасна борба со перењето пари и со организираниот криминал воопшто. Имено, многу често криминалот е транснационален, и во практиката понекогаш е многу тешко да се открие од каде потекнува криминалниот приход. Овде нема ништо што не може да се разбере, но прашањето е дали ваквиот пристап, кој се сведува на обид перењето пари целосно да се издвои од предикативното кривично дело, не е само правно издржан, туку и етички оправдан. Ова е поради тоа што не изгледа оправдано врз граѓаните да се пренесува одговорноста за некакво помагање на криминалот

¹⁰ Види: В. Камбовски, Н. Тупанчески, Казнено право – Посебен дел, Скопје, 2011 стр. 357.

¹¹ Види: В. Камбовски, Коментар на Кривичниот законик, Матица, Скопје 2015, стр. 997.

ако воопшто не е јасно дека парите или имотот навистина потекнуваат од криминал во ситуација кога и самата држава тоа не може да го докаже, туку само се сомничи.

Многу важна за нас е одредбата од став 10 на чл. 273 што упатува на стандардот „основано сомневање“ како доволна за докажување на предикативното дело во случаи на пречки за негово гонење. Имено, доколку постојат **фактички или правни пречки** за утврдување на предикативното дело и кривично гонење на неговиот сторител, неговото постоење се утврдува врз основа на *фактичките околности на случајот* и постоењето *основано сомневање* дека имотот е прибавен со такво дело. Олеснувањето на одговорноста при постоење фактички или правни пречки за утврдување на предикативното кривично дело подразбира постоење реални пречки поради кои државните органи не можеле да гонат, како што се, на пример, смрт на сторителот, застареност на гонењето, помилување или амнестија и слично.¹²

Покрај тоа, внесувањето доказни правила во Кривичниот законик (КЗ) е многу проблематично, особено ако тие отстапуваат од принципите на Законот за кривичната постапка (ЗКП), каде што покрај принципот на пресумпција на невиност важи и принципот на *in dubio pro reo*, што значи дека доколку постојат сомненија за фактите во врска со казнената одговорност, тие треба да се толкуваат во корист на обвинетиот (чл. 4, Начела на ЗКП). Слично на ова, нашето казнено процесно право силно стои на принципот на **слободна оцена на доказите**, што е во начелна спротивност со однапред определените правила на докажување (чл. 16, Начела на ЗКП). Сето ова суштински го нарушува принципот на пресумпција на невиност, како носечки концепт на современото казнено право, за што стана збор погоре.

Во смисла на претходно кажаното, може да се заклучи дека *„постоечката инкриминација на делото ‘Перење пари и други приноси од казниво дело’ е преопширна и недоволно концизна. Во една нормативна смисла, не се одликува со очекуваната*

¹² Академик Владо Камбовски наведува и пример каде што делото е повеќе или помалку неспорно, но сторителот останал непознат, што е малку нереално и проблематично за овој тип кривично дело, со оглед на фактот што токму сторителот е линкот помеѓу нелегалниот приход и спорната трансакција со трето лице што евентуално би одговарало за перење пари. В. Камбовски, Коментар на Кривичниот законик, стр. 997.

формалност и јасност што треба да е основна одлика на една законска одредба“.¹³ Вакво мислење има и во домашната правна литература. Д-р Штерјева Шапчевски предлага да се бришат ставовите 10 и 11. Во нив „всушност, не се предвидени посебни облици на кривичното дело и истите се инструктивни ставови, во насока на начинот на утврдување постоење на предикативното дело и гонење на неговиот сторител. Ваквата формулација на ставовите индицира на еден нерегулаторен пристап и претставува појаснување и теоретизирање на делото, што по својата природа има ненормативен карактер“.¹⁴ Ваквата непрецизност на законот во делот на инкриминациите, кои мора да бидат јасни и прецизни, претставува повреда на принципот на правната сигурност, а со тоа и на принципот на владеењето на правото од чл. 8 на Уставот на СР Македонија.

Спуштањето на стандардот на докажување постоење само на *основано сомневање* во ваквите случаи е проблематично поради тоа што е нелогично и неоправдано да имаме големи очекувања и свест од граѓаните во случаи каде што обвинителството со сиот апарат и капацитет за финансиски истраги и разузнавање не би можело да докаже повеќе од основано сомневање, кое е мошне низок степен на веројатност дека постои казнено дело и негов сторител. Ваквиот стандард е спротивен и на **пресумпцијата на невиност** (чл. 13 од Уставот и чл. 2, Начела на ЗКП), која бара секој да се смета за невин и чесен граѓанин сè додека вината не биде утврдена со правосилна судска одлука, што е начело на уставното и меѓународното право што Кривичниот законик не може да го дерогира бидејќи е правен акт од пониско ниво. Покрај тоа, внесувањето доказни правила во КЗ е многу проблематично, особено ако тие отстапуваат од принципите на ЗКП, каде што покрај принципот на пресумпција на невиност важи и принципот на *in dubio pro reo*, што значи дека доколку постојат сомненија за фактите во врска со казнената одговорност, тие треба да се толкуваат во корист на обвинетиот (чл. 4, Начела на ЗКП). Слично на ова, нашето казнено процесно право силно стои на принципот на слободна оцена на доказите, што е во начелна спротивност со однапред определените правила на докажување (чл. 16, Начела на ЗКП).

¹³ Види: И. Штерјева Шапчевски, Современите тенденции во превенирањето и спречувањето на перењето пари, Докторска дисертација на Правниот факултет во Скопје, ментор проф. д-р Никола Тупанчески, Скопје, 2020, стр. 215.

¹⁴ Исто, стр. 166.

3. Заклучок

Од сето приложено сметање дека со ст. 10 и 11 од чл. 273 од Кривичниот законик на РС Македонија се повредуваат одредбите 8, 13 и 98 од Уставот на Република Северна Македонија, па предложивме да се укинат овие одредби. Уставниот суд, сепак, сметаше поинаку и за неговата правна аргументација ќе пишуваме на друго место. Во оваа пригода само ќе споменеме дека како главен аргумент во одбрана на спорните одредби на КЗ се наведува споменатата одредба на Варшавската конвенција, иако постои битна разлика помеѓу таа одредба и начинот на кој таа е имплементирана во нашиот КЗ. Освен тоа, меѓународните договори се над домашните закони, но пониски од Уставот и не може да бидат оправдување за повреда на уставното начело на пресумпција на невиност, кое впрочем е едно од основните начела на меѓународното право и, како што видовме, суштина на концептот на модерна казнена постапка заснована врз идејата на фер судење и почитување на човековите права.